

VISITA DETH PRESIDENT DERA GENERALITAT ARA VAL D'ARAN

Eth pròp lèu dia 15 de deseme serà inagurat eth Parc de Pompièrs de Vielha peth Plan Aunorable President dera Generalitat de Catalunya, Sénher Jordi Pujol i Solei, ath delà d'aguest acte que serà entath torn des 13,30 deth maitin n'i a previst d'auti coma ei:

-Entàs 10,30 ores. Visita as trabalhs deth Palai de Gèu, era varianta ath sòn pas per Vielha, maqueta dera planta incineradora e ara Residència Geriàtrica en vielh Espitau de Sant Antòni.

-Entàs 11,30 ores. Presentacion dera òbra de J. Coromines: "El parlar a la Val d'Aran" (gramatica, diccionari i estudis lexicals sobre el gascò), ena Sala d'Actes deth Ajuntament de Vielha-Mijaran.

-Entàs 12,30 ores. Plaçament dera prumèra pèira ena Plaça dera Generalitat de Catalunya.

-Entàs 13,30 ores. Inauguracion Oficial deth Parc de Pompièrs.

Entàs 14,30 ores. Dinar damb autoritats e pompièrs.

-Entàs 16,30 ores. Gessuda en elicotèr entà Barcelona.

Aguest ei eth 3au. còp que eth President dera Generalitat ven entara Val d'Aran. Es auti dus viatges: Eth prumèr estèc tamb motiu dera inauguracion deth "Musèu dera Val d'Aran" eth 14 d'octobre de 1.983, e eth 2au., entara inauguracion der Espitau dera Val d'Aran, eth 30 d'agost de 1.985.

impresi sense adreça

SINTÈSI ISTORICA DES POMPIÈRS DERA VAL D'ARAN

Er an 1.963 neishet eth Còs de Pompièrs Voluntaris dera Val d'Aran e comencèt damb un Land-Rover tamb motopompa qu'auie aquirit era Diputacion e que la cedic ath recent creat Còs.

Eth Ajuntament de Vielha per miei d'ua circular convidau a toti es gojats dera poblacion a préner part ena formacion deth nomenat Còs.

En an 1.968 tamb es sòs balhats pes vesins se crompe un veïcul entath transpòrt de personau, es Pompièrs voluntaris passen a èster membres d'ASELF.

En an 1.969 s'aquirís ua motopompa "Rosenbauer".

Pendent es ans que seguissen eth parc aumet era sua dotacion tamb nauï veïculs plan per aqueriment pròpi, plan per obsequis d'entitats, coma "La Caixa" en 1.975 tamb un Land Rover, e tamb ua professionalitat premanida ena Escòla Departamentau dera Nauta-Garona.

En 1.981, eth Còs de Pompièrs dera Val d'Aran passe a depéner dera Generalitat de Catalunya que ath delà de renauir era dotacion de materiau, a bastit eth Nau Parc en terrèn cedit peth Ajuntament de Vielha-Mijaran.

LEI D'ARAN

Títol I Disposicions Generaus

Article 1

1. Aquesta Lei restablís e actualise era organisacion administrativa pròpia dera d'Aran, cossent damb era Disposicion Addicionau prumèra der Estatut d'Autonomia de Catalunya.

2. Aran ei ua Entitat Territoriala determinada pera agropacion des territòris municipaus de : Arres, Bausen, Es Bòrdes, Bossòst, Canejan, Les, Naut Aran, Vielha-Mijaran e Vilamòs, qu'a personalitat juridica pròpia e plena capacitat e autonomia entath compliment des sòns fins.

Article 2

1. Er aranés, varietat dera lengua occitana e pròpia d'Aran, ei oficiu ena Val d'Aran. Tanben ne son eth catalan e eth castelhan, d'acòrd damb er article 3 der Estatut d'Autonomia de Catalunya.

2. Cossent damb er article 3.4 EAC, er aranés a d'èster, objècte d'ensenhament e d'espèciau respècte e proteccion, e se n'a de garantir er us tant en sistèma educatiu, com ena actiuetat dera Administracion dera Generalitat de Catalunya e des mieis depenents dera CCRTV, en territòri d'Aran.

3. Era Generalitat e es institucions d'Aran an d'adoptar es mesures que s'an de besonh entà garantir eth coneishement e er us normau der aranés e entà possà-ne era sua normalisacion.

4. Era Generalitat e es institucions d'Aran an de velhar pera mantenença, era promocion e er expandiment dera cultura aranesa.

Article 3

Era Val d'Aran non pòt demorar includida en cap de division territoriala pròpia de Catalunya que non sigue era madeisha. En aqueri cassi en que era descentralisacion dera Administracion dera Generalitat hèsque convenent que era Val d'Aran s'intègre ena demarcacion de delegacions o de servicis territoriaus de domeni supracomarcu, aguesti an d'encossar ena sua denominacion era dera Val d'Aran.

Article 4

Aran a drapèu e inne pròpis. Eth simbèu deth Conselh Generau d'Aran ei er actuauc escut d'Aran.

Article 5

Era vila de Vielha ei eth Cap-lòc dera Val d'Aran. Eth Conselh Generau i a de fixar eth lòc dera sua sedença.

Títol II

Dera Organizacion Pròpia d'Aran

Article 6

1. Eth govèrn e era administracion d'Aran corresponen ath Conselh Generau. Aquest ei integrat peth Sindic e pes Còssos Generaus.
2. Es Còssos Generaus, representants des vesins, son escuelhudi cossent damb çò qu'establís aquesta Lei.
3. Eth Conselh Generau ei integrat per tretze membres.

Article 7

Eth Conselh Generau a d'elaborar e aprovar eth sòn reglament organic de foncionament intern cossent damb era legislacion vigenta.

Article 8

1. Son òrgans deth Conselh Generau:
 - a) Eth Plen.
 - b) Eth Sindic.
 - c) Era Comission d'Auditors de Compdes.
2. Eth Plen ei format peth Sindic e pes Còssos Generaus. Corresponen ath Plen es atribucions que aquesta lei l'autrege.
3. Eth Sindic ei eth Cap dera Administracion pròpia d'Aran, convòque e presidís eth Conselh Generau, a era representacion legau e exercís totes es atribucions que eth Plen li delègue e que non corresponen pas ad aquest darrèr. Ei eth president nat de toti es òrgans collegiats e des societats e empreses depenentes deth Conselh. Eth Sindic a de trabalhar peth ben d'Aran.
4. Era Comission d'Auditors de Compdes, de constitucion obligatòria, ei formada aumens per un Còsso Generau de cada grop politic representat en Conselh Generau. Li correspón de campar e d'estudiar es compdes annaus deth Conselh Generau e emeté-ne informe abantes que eth Plen les apròve.
5. Eth Conselh Generau, cossent damb era podença d'autoorganizacion, pòt crear d'auti òrgans complementaris d'aquesta organizacion en sòn reglament organic.

Article 9

Es competéncies deth Sindic son:

- a) Representar eth Conselh Generau.
- b) Convocar es sessions deth Conselh Generau e determinà-ne er òrden deth dia, en quin a d'includir es informes dera Comission d'Auditors de Compdes e, se conven, es prepauses des òrgans competents.
- c) Aniar es sessions deth Conselh, moderar es debats e reòlver es empats damb vòt de qualitat.
- d) Delegar es sues foncions enes Còssos quan ac creigue convenient.
- e) Exercir era direccion superior deth personau.
- f) Presidir subastes e concurs.

- g) Ordenar es pagaments.
- h) Possar e supervisar era actiuetat des diferents organs deth Conselh e des servicis dera sua competència.
- i) Velhar peth compliment des leis e es reglaments en territòri dera Val d'Aran.
- j) Exercir accions judiciaus e administratiues en cas d'urgència.
- K) Ordenar era publicacion des acòrds deth Conselh Generau.
- l) Aqures que li atribuïssen es leis, o es que expressament li delègue eth Plen deth Conselh Generau.
- m) Quaussevolh autes que non siguen reservades ath Plen deth Conselh Generau.

Article 10

Es competències deth Plen son:

- a) Escuèlher eth Sindic cossent damb er article 15.2 d'aguesta Lei.
- b) Establir era organisacion deth Conselh Generau.
- c) Aprovar eth Reglament Organic e es ordenances.
- d) Exercir era iniciatiua de modificacion des termiaris territoriaus dera Val d'Aran.
- e) Aprovar e modificar es pressupòsti e aprovar es compdes, autorisar e dispausar despenes e arreconéisher obligacions.
- f) Determinar es recorsi pròpis de caractèr tributari cossent damb çò qu'establís aguesta Lei.
- g) Aprovar es Plans qu'afecten eth territòri dera Val d'Aran e que siguen dera sua competència.
- h) Exercir era podença expropiatòria.
- i) Controlar e fiscalisar era gestion des organs de govèrn.
- j) Aprovar es formes de gestion des servicis e es expedients entar exercici des actiuetsats economiques.
- k) Delegar competències enes municipis.
- l) Aprovar eth quadre de personau, era relacion de lòcs de trebalh, es bases des pròves entara seleccion de personau e entàs concursi de provision de lòcs de trebalh, era fixacion dera quantia des retribucions complementàries des foncionaris, eth nombre e eth règim deth personau eventuaiu, tot açò cossent damb es nòrmes reguladores dera foncion publica locau, e tanben desseparar deth servici es foncionaris dera corporacion, exceptat de çò qu'establís er article 99.4 dera Lei de Bases de Regim Locau, e ratificar eth conget deth personau laborau.
- m) Plantejar conflictes de competències a d'autes entitats locals e a d'autes administracions publiques.
- n) Exercir accions administratiues e judiciaus.
- o) Alterar era qualificacion juridica des bens de domeni public.
- p) Alienar er auviatge.
- q) Exercir es autes atribucions que expressament li assigne aguesta Lei.
- r) Votar era mocion de censura ath Sindic, cossent damb çò qu'establís er article 16 e era legislacion de regim locau.
- s) Determinar eth nombre de membres dera Comission d'Auditors de Compdes, cossent damb çò qu'establís er article 8.4.

Títol III Eleccion e Constitucion deth Conselh Generau d'Aran

Article 11

1. Aran se dividís en sies circoscripcions, corresponentes as sies terçons istorics formats per: Pujòlo, Arties e Garòs, Castièro, Marcatosa, Irixa e Quate Lòcs.

Entara eleccion des membres deth Conselh Generau es circoscripcions electoraus son integrades pes territòris municipaus que seguissen:

Eth Terçon de Pujòlo ei integrat pes territòris municipaus de Tredòs, Dagergue, Salardú-Unha e Gessa.

Eth Terçon d'Arties e Garòs ei integrat pes territòris municipaus d'Arties e Garòs.

Eth Terçon de Castièro ei integrat pes territòris municipaus d'Escunhau, Casarilh, Betren, Vielha, Gausac e Casau.

Eth Terçon de Marcatosa ei integrat pes territòris municipaus de Vilac, Aubèrt-Betlan, Mont-Montcorbau, Arròs e Vila.

Eth Terçon d'Irissa ei integrat pes territòris municipaus de Vilamòs, Arres, Arró, Es Bòrdes, Benós e Begós.

Eth Terçon de Quate Lòcs ei integrat pes territòris municipaus de Bossòst, Les, Canejan e Bausen.

2. Eth Conselh Generau ei integrat per 13 membres despartits dera manèra que seguís:

PUJOL:2 membres. ARTIES E GAROS:2 membres. CASTIERO:4 membres. MARCATOSA:1 membre. IRISSA:1 membre. QUATE LOCS:3 membres.

Article 12

Entara eleccion des Còssos Generaus pòden presentar candidatures es partits, es federacions e es coalicions legaument registrades, o es madeishi electors de cada Terçon avalats en un nombre non inferior ath 3% deth cens electorau deth madeish Terçon.

Article 13

Era eleccion des Còssos Generaus se hè cossent damb era legislacion electorau vigenta, per miei de listes barrades e segontes eth sistèma de Hondt.

Article 14

1. Eth Conselh Generau se constitufís en session publica ena sedença deth Conselh eth primèr dia àbil despús de passadi quinze dies naturaus a compdar de londeman der acte de proclamacion des membres escuelhuts. Era session constitutiva, amassada entara eleccion deth Sindic enter es membres que la compausen, ei presidida per ua Mèsa d'Edat integrada peth Còsso Generau de mès edat e eth Còsso Generau de mens edat, presents en acte, e en tot actuar com Secretari eth còsso qu'ei nomenat entad aquest efècte.

2. Eth manament des escuelhuts dure quate ans. Es eleccions entà designar es Còssos Generaus se hèn eth madeish dia des eleccions municipaus.

Article 15

1. Eth Sindic ei escuelhut pes Còssos Generaus, enter eri, ena session constitutiva deth Conselh Generau.

2. Entà èster escuelhut Sindic, eth candidat a d'obtier era majoriatat absoluta ena primèra votacion o era majoriatat simpla ena dusaua. En cas d'empat, se procedís a ua tresaua votacion e s'en aquesta se segonde un aute còp er empat, ei alistat eth candidat deth partit, era coalicion, era federacion o era agropacion qu'age obtengut mès Còssos Generaus, e, se contunhe er empat, ei alistat eth candidat deth grop, era coalicion, era federacion o era agropacion qu'age obtengut mès vòts en ensemble d'Aran.

Article 16

1. Eth Sindic cèsse quan pèrd era fidança deth Conselh Generau.

2. Era mocion de censura a de besonh d'anar acompanhada deth nòm deth candidat e cau que sigue aprovada pera majoriatat absoluta des Còssos Generaus.

3. Pòt èster candidat ath cargue de Sindic quinsevolh des Còssos.

Article 17

Era eleccion dera Comission d'Auditors de Compdes a lòc ena primèra session despús dera session constitutiva que celèbre eth Conselh Generau, e atau successiuament dempús de cada renauiment.

Article 18

1. Era durada deth manament des membres deth Conselh Generau coïncidís damb era des Corporacions Municipaus.

2. Un viatge acabat eth manament, es membres deth Conselh Generau seguissen en foncions sonque entara administracion ordinària enquiara prenuda de possession des sòns successors. En cap de cas non pòden adoptar acòrds, entàs quaus s'a de besonh, legauement, ua majoritat qualificada.

3. Es condicions entà èster elector e elegible e es causes d'incompatibilitat e inelegibilitat entà exercir es cargues de Còsso Generau e eth cargue de Sindic son es qu'establís era Lei Organica deth Regim Electoralau Generau e, se conven, es establides pera Lei Electoralau de Catalunya.

Eth cargue de Sindic ei incompatible damb eth cargue de baile de quinsevolh des Ajuntaments dera Val d'Aran.

Article 19

Realisada era eleccion, era Junta Electoralau competent a de proclamar es membres deth Conselh Generau escuelhudi, liurar es credenciaus corresponentes e remèter ara secretaria deth Conselh Generau era certificacion acreditatiua corresponenta. Era compausicion deth Conselh Generau s'a de hèr publica enes taulèus d'anoncis des municipis e en Diari Oficial dera Generalitat de Catalunya.

Títol IV Des Competéncies e deth Finançament deth Conselh Generau

Article 20

1. Eth Conselh Generau exercís es competéncies que li atribuí aguesta Lei e quinsevolh auta lei deth Parlament.

2. Eth Conselh Generau a competéncia plena en tot aquerò que hè referéncia ath foment e ar ensenhament der aranés e dera sua cultura, cossent damb es nòrmes de caractèr generau vigentes en tota Catalunya en camp dera politica lingüistica e educatiua.

3. Era Generalitat de Catalunya a de cedir ath Conselh Generau es competéncies e servicis aumens sus es matèries que seguissen:

- a) Ensenhament.
- b) Cultura.
- c) Sanitat.
- d) Servicis Sociaus.
- e) Ordenacion deth territòri e Urbanisme.
- f) Torisme.
- g) Proteccion, mantenença e administracion deth sòn auviatge i istoric e artistic.
- h) Proteccion dera natura, montanha e vies forestaus.
- i) Agricultura, bestiar, pesca, caça e profitaments forestaus.
- j) Sauvaments e escandiment de huecs.
- k) Joenessa.
- l) Léser e Temps Liure.
- m) Espòrts.
- n) Mieï Ambient.
- o) Arremassatge e tractament de residús sòlids.
- p) Salubritat publica.
- q) Carretères locals.
- r) Transpòrt interior de viatgèrs.
- s) Artesania.

4. Ath delà des nomenclatures en apartat 2 d'aquest article pòden èster plenes es competéncies as quaus se referís eth punt 3 ena mesura qu'ac determinen es leis deth Parlament.

Article 21

1. Corresponen ath Conselh Generau es facultats que era Legislacion dera Generalitat arreconeixe as comarques envèrs tamb es actiuetats e es servicis de competéncia municipau, era assisténcia as municipis e era cooperacion damb aguesti, era planificacion territorial e es actuacions especiaus de montanha.

2. Eth Conselh Generau exercís tanben es competéncies que li delègue o li assigne era Administracion dera Generalitat cossent damb çò qu'establís era legislacion de règim locau.

Article 22

1. Eth Conselh Generau, ath delà des recorsi que fixen es articles 23 e 24, se finance tamb:

- a) Ingrèssi de dret privat.
- b) Taxes entara prestacion de servicis e era realisacion d'actiuetats dera sua competéncia.
- c) Contribucions especiaus entara execucion d'òbres o entar establiment, era ampliacion e era melhora des servicis dera sua competéncia.
- d) Participacions en impòsti der Estat e dera Generalitat establides a favor des entitats comarcaus.

e) Subvencions e d'auti ingrèssi de dret public.

f) Ingrèssi provenents d'operacions de credit.

g) Ingrèssi que se deriven des acòrds de cooperacion establidi damb era Generalitat.

h) Multes

i) D'autes que se posquen establir.

2. Tanben corresponen ath Conselh Generau participacions enes ingrèssi provinciaus quan s'assumisquen es competéncies dera Diputacion de Lleida.

3. Intègren tanben es finances deth Conselh Generau es aportacions des municipis dera Val d'Aran.

Article 23

1. Eth pressupòst dera Generalitat a d'includir especificament es quantitats que resulten des acòrds dera Comission de Govèrn dera Generalitat-Conselh Generau establida per article 24 sus valoracion des competéncies transferides.

2. Era Lei de Pressupòsti dera Generalitat a d'establir es percentatges de participacion a favor deth Conselh Generau en Fons de Cooperació Local de Catalunya.

Article 24

1. Se cree ua Comission Govèrn dera Generalitat-Conselh entà que, cossent damb çò que dispaue aguesta Lei, determine era atribucion e eth traspàs de competéncies e servicis, e avalore era dotacion economica corresponenta. En analisi des valoracions des servicis traspassats se tieràn en compde autant es còsti dirèctes e indirèctes com es d'inversion que correspongue.

2. Aguesta Comission ei formada per cinc representants deth Conselh Generau e cinc representants deth Govèrn dera Generalitat, enter es quaus i é eth Conselhèr de Governacion, que presidís e convòque es sessions, es quaus an d'auer lòc aumens dus còps ar an.

3. Era Comission elabòre prepauses de convenguts e acòrds de cooperacion respècte as servicis non traspassats.

Article 25

En toti es auti aspèctes relatius ath regim de finançament pressupostari, d'intervencion e de comptabilitat, s'apliquen es nòrmes generaus dera legislacion basica der Estat e dera legislacion dera Generalitat reguladora des finances locals.

Disposicions Addicionaus

Primèra:

Eth govèrn e era administracion d'Aran se regís per aquesta Lei, pes nòrmes complementàries que la despleguen e, en tot aquerò que non i sigue previst, pera legislacion sus era Organizacion Territorial e eth Govèrn Locau de Catalunya.

Dusaua:

Eth Conselh Generau pòt sollicitar ara Generalitat de Catalunya era delegacion o era transferéncia de competéncias non assumides en aquesta lei e, tanben, era reforma deth Rèim Especial d'Aran.

Tresaua:

Es relacions de caractèr politic e administratiu enter eth Conselh Generau e era Generalitat de Catalunya s'an per mieï dera Direcció General d'Afers Interdepartamentals deth Departament de Presidència.

Disposicions Transitòries

Primèra:

1. Per acòrd enter eth Conselh Generau e es òrgans de Govèrn des Mancomunitats d'Aran entara prestacion de servicis contra huecs e sauvaments, forestaus e d'assisténcia sanitària, s'an de préner es mesures que s'agen de besonh entà dissòler es nomenades Mancomunitats e integrar per consequent es sòns bens, drets e personau en Conselh Generau d'Aran.

2. Eth Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran s'a de dissòler parallèlament ara constitucion deth Conselh Generau, e es sòns bens, drets e es actuacions que en aqueth moment se desvolopen s'an d'integrar en Conselh Generau d'Aran.

Dusaua:

Es primèras eleccions tath Conselh Generau s'an de convocar laguens des tres primèrs mesi que seguissen ara entrada en vigor d'aquesta Lei. En cas que ena entrada en vigor d'aquesta Lei demorèsse un plaç inferior a un an enquiara celebracion des prop lèu eleccions municipaus, es eleccions tath Conselh Generau s'an d'adiar entà hè-les coïncidir damb es municipaus.

Tresaua:

En tot non s'apròve era Lei Electoral de Catalunya, era Junta Electoral competent, ar efècte de çò qu'establís er article 19, ei era provinciau.

Quataua:

Enes primèras eleccions tath Conselh Generau, s'entén que era secretària ara que se referís er article 19 dera presenta Lei ei era secretària deth Conselh Comarcau.

Cincaua:

Eth reglament organic a d'èster aprovat en tèrme de dus mesi complèts a compdar deth seguent dera constitucion deth Conselh Generau.

Siesaua:

Era Comission Govèrn dera Generalitat-Conselh Generau a quina se referís er article 24 a de constituí-se en tèrme de tres mesi a compdar dera constitucion deth primèr Conselh Generau.

Disposicions Finaus

Primèra:

S'autorise eth Govèrn dera Generalitat de Catalunya entà que dicte es disposicions que s'agen de besonh entath desplegament, era execucion e eth compliment d'aquesta Lei e entà qu'abilite es credits que s'agen de besonh entar implantament deth Conselh Generau d'Aran.

Dusaua:

Era version en aranés d'aquesta Lei s'a de publicar en Boletín Oficial deth Parlament de Catalunya e en Diari Oficial dera Generalitat de Catalunya a seguida dera version catalana.

Palai dera Generalitat, 13 de junhsèga de 1990